

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.І.ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

**ЕСТЕТИЧНІ ПАРАДИГМИ СУЧАСНОСТІ
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів**

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **025 «Музичне мистецтво»**

Освітній рівень: **третій освітньо-науковий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти: **«Доктор філософії»**

Київ – 2023 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Естетичні парадигми сучасності» для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». 26 с.

« ____ » _____ 2023 року. 26 с.

Укладач: **Андрущенко Т. І.**, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч культури України, зав. кафедри суспільних наук Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Рецензент: **Бровко М. М.**, доктор філософських наук, професор кафедри суспільних наук Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Протокол від 26.01.2023 року № 2.

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-наукової програми

Гарант освітньо-наукової програми
доктор мистецтвознавства, професор _____ Москаленко В. Г.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятницька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протокол від «27» вересня 2023 року №2

© Андрущенко Т. І., 2023 рік

© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023 рік

Обсяг курсу – 90 годин
 Лекційних – 30 годин
 Семінарських 30 годин
 Самостійних – 30 годин
 Екзамен

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Естетичні парадигми сучасності»

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	02 Культура і Мистецтво	Дисципліни, які забезпечують набуття загальнонаукових (філософських) компетентностей з циклу обов'язкових навчальних дисциплін.
Модулів – 2		Рік підготовки: 2
Змістових модулів – 4		Семестр: 3, 4
Індивідуальне науково-дослідне завдання : Реферат з сучасних естетичних проблем музичного мистецтва	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Теоретичні, лекційні – 30
Загальна кількість годин – 90		Аудиторні – 60
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 самостійної роботи аспіранта – 2		Семінарські – 30
		Самостійна робота – 30
		Індивідуальні завдання
	Вид контролю: екзамен – 4	

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет «Естетичні парадигми сучасності» є базовою філософською дисципліною для музикантів всіх напрямків академічної підготовки. Вона сприяє формуванню цілісного світогляду майбутнього фахівця, формує наукові основи естетичного сприйняття дійсності, розуміння та активного творення мистецького процесу, осмислення суспільної ролі музики в сучасній культурі та творчого підходу до власної професійної діяльності. «Естетичні парадигми сучасності» є невід'ємною теоретичною складовою мистецько-філософської підготовки фахівця у сфері музичного мистецтва. Вона покликана навчити аспіранта розуміти естетичну проблематику як важливий теоретико - практичний вияв духовності людини.

Дисципліна ставить **завдання** формування високої духовної культури, творчого ставлення аспірантів до життя, своєї професії, прищеплення навиків глибокого і осмисленого розуміння мистецьких та культурних процесів у сучасному житті. Курс будується на засадах традиційної академічної освіти і спирається на послідовне вивчення кращих зразків філософсько-естетичної та мистецтвознавчої спадщини. З урахуванням специфіки вузу в лекційних, семінарських та самостійних заняттях значна увага приділяється вивченню питань, пов'язаних з музичним і виконавським мистецтвом, з проблемами сучасного стану культури і ролі мистецтва та митця в ній.

Вивчення навчальної дисципліни «Естетичні парадигми сучасності» організовується згідно з принципами кредитно-модульної системи, яка сприяє систематичній і динамічній роботі аспірантів над даною філософською дисципліною, з використанням модульної технології навчання та рейтингового оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу.

При підготовці даної програми враховується, що філософсько – естетичні проблеми феномену мистецтва більш глибоко і ґрунтовно вивчаються аспірантами в подальшому навчальному процесі.

За навчальним планом курсу «Естетичні парадигми сучасності» передбачено два модулі, програма яких складається з двох частин – історико-естетичної та теоретичної. В першій, згідно нормативного курсу, дається огляд історії естетичної думки від античності до сьогодення з ретроспекцією її найважливіших положень у сучасному культурно-мистецькому полі. У другій, – сучасне розуміння основ, головних понять, проблем і категорій класичної та пост класичної естетики. Виклад теоретичного матеріалу підкріплюється яскравими прикладами з історії світового мистецько-культурного процесу. Програма передбачає широкий спектр завдань для самостійної роботи аспірантів, перевірки їхніх знань з курсу естетики та список необхідної літератури для опанування предмету.

Мета курсу – засвоєння аспірантами природи та сутності естетичного як прояву духовно - практичної діяльності людини, мистецтва як естетичного феномену, ознайомлення з історією світової та вітчизняної естетичної думки

та системою естетичних категорій і законів, розвиток здатності до естетично - мистецького аналізу явищ культури та мистецтва.

Основні форми роботи:

1. Написання контрольних робіт, рефератів
2. Проведення тестування
3. Проведення творчих практичних занять.

На екзамен виносяться питання, що найбільш повно охоплюють зміст програми.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

знати:

- природу, сутність та головні сфери прояву естетичного;
- основні етапи розвитку естетичної думки;
- зміст естетичних категорій;
- структуру і властивості естетичної свідомості;
- функції і закономірності розвитку мистецтва;
- видову специфіку мистецтва;
- природу художньої образності та особливості художнього

сприйняття

вміти:

- самостійно опрацьовувати і аналізувати теоретичні та художні джерела з проблем естетики;
- практично застосовувати категоріальний апарат науки естетики;
- орієнтуватися у світі естетичних і культурних цінностей;
- аналізувати твори всіх видів і жанрів мистецтва;
- застосовувати набуті знання у своїй професійній діяльності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем «Естетичні парадигми сучасності»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Загальний	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
Теоретичні Лекційні			Практичні Семинарські	Самостійна робота	Контрольний модуль	
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ I. Історія становлення естетичної думки крізь проекцію сучасного розуміння естетичного						
Змістовний модуль 1. Історія становлення естетичної думки						
Тема 1. Предмет та завдання курсу естетичних парадигм сучасності.	1	1	1			
Тема 2. Естетика античності – фундамент базових аспектів осмислення феномену краси.	9	5	2	3	2	-
Тема 3. Естетика Середньовіччя – від відмови до ствердження права на почуття.	10	4	2	2	3	-
Змістовний модуль 2. Естетичні ідеї XVII-XXI століть.						
Тема 4. Естетика Відродження – надія на власний людський потенціал	5	4	2	2	2	-
Тема 5. Становлення естетичних ідей 17-18 століття-в полоні раціо.	5	4	2	2	2	-
Тема 6. Естетичні ідеї Просвітництва та романтизму – соціальні проекти надія і крах абсолютизації раціонального і чуттєвого.	5	3	1	2	2	-
Тема 7. Німецька класична естетика як базисна основа трактування чуттєвого і раціонального.	5	4	2	2	2	-
Тема 8. Некласична естетика XIX - XXI століття – спроби осмислення сутності чуттєвої культури людини у сучасному світі.	5	5	3	2	2	-
Разом за модулем 1.	45	30	15	15	30	1
МОДУЛЬ II. Мистецтво як естетичний феномен						
Змістовний модуль 3. Естетична теорія. Мистецтво як естетичний феномен						

Назва змістових модулів і тем «Естетичні парадигми сучасності»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Загальний	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
Теоретичні Лекційні			Практичні Семинарські	Самостійна робота	Контрольний модуль	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Мистецтво як об'єкт естетичного аналізу. Мистецтво і духовний світ особистості.	6	4	2	2	2	-
Тема 2. Морфологія мистецтва. Сутність світу мистецтва.	11	8	4	4	3	-
Змістовний модуль 4. Природа та видова специфіка мистецтва						
Тема 3. Природа художнього образу. Зміст і форма у мистецтві.	6	4	2	2	2	-
Тема 4. Історія краси – як феномен самоусвідомлення у житті та мистецтві.	7	4	2	2	3	-
Тема 5. Потворне від античності до сьогодення.	7	4	2	2	3	-
Тема 6. Українська естетика та мистецька практика у контексті розвитку світової і національної культури.	8	6	3	3	2	-
Разом за модулем 2.	45	30	15	15	15	
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I+II:	90	60	30	30	30	1

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. МОДУЛЬ 1. Естетична думка. Становлення та розвиток.

4.1.1. Змістовний модуль 1. Історія становлення естетичної думки.

Тема 1.

Предмет та завдання естетики.

Формування предмету естетики. Філософія та мистецтво як витoki зародження і розвитку предмета естетики. Етимологія поняття «естетика». Естетика – наука про становлення чуттєвої культури людини. Місце естетики у системі філософських знань. Структура естетичного знання. Мистецтво як особлива форма естетичної діяльності. Проблеми естетичного виховання.

Тема 2.

Естетика античного світу.

Етимологія терміну античність. Естетична думка Стародавньої Греції як частина європейської культури. Міфологія – джерело розвитку естетичної думки. Гомерівський епос. Естетичні теорії досократиків і піфагорійців. Місце музики в системі видів мистецтва. Моральний імператив Сократа. Естетичні теорії Платона. Концепція мімезису та катарсису у Аристотеля. Нововведення Арістоксена в теорії музики. Філософсько-естетична думка еллінізму. Естетика Рима – завершальний етап розвитку античної естетики.

Тема 3.

Естетика Середньовіччя та епохи Відродження.

Християнство та антична культура як складові своєрідної естетичної картини світу епохи середньовіччя. Вчення ранніх патристиків, Августина Блаженного, Фоми Аквінського. Куртуазна і сміхова культура середньовіччя: естетичні антиномії свідомості і практики. Візантійська естетика: теорії світла, кольору, символу. Проблеми образу та іконоборство. Романський та готичний архітектурні стилі. Візантійський художній стиль. Середньовічний епос. Антропоцентризм художньої та естетичної картини світу. Гуманізм та особистість. Міський характер культури Ренесансу. Неоплатонізм як філософська основа естетики Відродження. Основні концепції Данте, Петрарки, Боккаччо, Альберті, М. Кузанського, Леонардо да Вінчі, Мікеланджело. Особливості Північного Відродження. Утопічність і крах естетики Відродження. Естетика маньєризму. «Нова музика» нова музична мова. Значення епохи Відродження у світовій культурі.

4. 1. 2. Змістовний модуль 2.
Естетичні ідеї XVII-XXI століть.

Тема 4.

Становлення естетичних ідей XVII-XVIII століття.

Руйнування ренесансного антропоцентризму, драматизм світовідчуття людини 17 ст.: розгубленість перед світом. Основні художні напрямки: класицизм, бароко. Вплив раціоналістичної філософії Р. Декарта на естетику класицизму. Нормативність художньої системи класицизму: проблема співвідношення загального і особистого. «Поетичне мистецтво» Н. Буало. Естетика та мистецтво класицизму у Франції, Німеччині, Англії. Втілення художніх принципів бароко в архітектурі, скульптурі, музиці, живописі. Особливості українського бароко.

Тема 5.

Естетичні ідеї Просвітництва та романтизму.

Боротьба представників Просвітництва проти канонів класицизму. Англійське просвітництво: Ф. Бекон, Т. Гоббс, Д. Юм, А. Шефтсбері, Ф. Хатчесон. «Моралізуюча естетика», естетичний сенсуалізм і суб'єктивізм англійської естетики. Естетика французького Просвітництва: Вольтер, Ж. Ж. Руссо, К. Гельвецій, Д. Дідро. Художня критика і теорія мистецтва в естетиці енциклопедистів. Становлення нових проблем у музичній естетиці, усвідомлення соціальної ролі музики. Специфіка німецького Просвітництва. І. Вінкельман, Г. Лессінг, І. Гердер. Художня культура епохи просвітництва. Естетика романтизму. А. Шлегель, Ф. Шлегель, Новалис. Поняття іронії в романтизмі. Мистецтво романтизму та його національні особливості.

Тема 6.

Німецька класична естетика.

Естетика І. Канта, її зв'язок з гносеологією та етикою. «Критика здатності судження» як спроба подолання суперечностей між природою і свободою. «Смак» як центральна категорія естетики І. Канта. Естетична здатність судження в категоріях «прекрасного» і «піднесеного». Безкорисність і всезагальність естетичного задоволення. Вчення про генія.

Естетичні погляди Ф. Шіллера. Вчення Ф. Шіллера про «гру». Філософія мистецтва Ф. Шеллінга. Діалектика та історизм Г. Гегеля. Прекрасне та ідеал. Три фази самопізнання абсолютного духу в мистецтві.

Тема 7.

Некласична естетика XIX – XXI століття.

Пошуки нових шляхів розробки естетичної думки. Інформаційний вибух, прагматизм епохи. Естетика позитивізму. О. Кант. Філософія

мистецтва І. Тена. Натуралізм у мистецтві. Філософія та естетика екзистенціалізму. С. К'єркегор. Людське існування та суб'єктивність істини. М. Бердяєв, Л. Шестов. М. Хайдегер – засновник екзистенціалізму. Проблема часу та історії. Вчення про пограничні ситуації. Екзистенціалізм у літературі: Ф. Кафка, Г. Гессе. Французький екзистенціалізм: Ж-П. Сартр, А. Камю, Г. Марсель. Екзистенціалізм Х. Ортегі-і-Гассета. Естетика інтуїтивізму. А. Бергсон. З. Фрейд – психоаналіз і проблеми художньої творчості. Естетика неомізму. Ж. Марітен, Е. Жільсон. Герменевтична естетика. Г. Гадамер. Структуралістська естетика Р. Барт. Феноменологічна естетика. Р. Інгарден, М. Понті, М. Дюфренн.

4. 2. МОДУЛЬ 2. Мистецтво – основні категорії. Природа та специфіка.

4. 2. 1. Змістовний модуль 3. Естетична теорія. Мистецтво як естетичний феномен.

Тема 8.

Структура естетичної свідомості.

Поняття «естетичного» як найбільш загальної категорії естетики. Людська діяльність і проблеми виникнення естетичного. Теорії естетичного. Аксіологічний статус естетичного. Естетичні властивості. Естетичне та художнє. Елементи естетичної свідомості. Естетичне почуття. Природне і соціальне в естетичному почутті. Суспільне та індивідуальне. Всезагальність естетичного почуття. Естетична оцінка як специфічна оцінка прекрасного, досконалого. Естетичний смак. Антиномії естетичного смаку. Ідеал як уявлення про естетичну досконалість. Історична природа естетичного ідеалу. Естетичні погляди та теорії.

Тема 9.

Основні естетичні категорії.

Специфіка естетичних категорій та принципи їх систематизації. Історичність уявлень про естетичні категорії. Прекрасне і потворне. Природа прекрасного. Проблема потворного та художня практика. Проблема піднесеного і трагічного в історії естетичної думки. Діалектика необхідності та випадковості в трагедії. Трагічне в житті та мистецтві. Проблема трагічного в музиці. Категорія комічного в історії естетичної думки. Комічне і сміх. Форми комічного: сатира, гумор, іронія, сарказм, дотепність. Комічне у мистецтві.

Тема 10.

Мистецтво як об'єкт естетичного аналізу. Сутність мистецтва.

Естетика як метатеорія мистецтва. Особливості філософсько-естетичного підходу до аналізу художньої творчості. Мистецтво та інші

форми суспільної свідомості. Основні теорії походження мистецтва. Мистецтво як естетичний феномен. Онтологічний статус мистецтва. Гносеологічні, соціологічні та аксіологічні питання мистецтва. Відображувальна сутність мистецтва. Мистецтво як художня діяльність. Специфіка творчого процесу у мистецтві. Свобода і детермінізм у мистецтві. Функції мистецтва та їх історична динаміка. Мистецтво в структурі духовної культури. Теорії елітарного і масового мистецтва. Музичне мистецтво: сучасні проблеми естетичного виховання та формування естетичних смаків.

4. 2. 2. Змістовний модуль 4.

Природа та видова специфіка мистецтва.

Тема 11.

Природа художнього образу. Зміст і форма у мистецтві.

Художній образ як специфічна форма відображення дійсності. Генезис і природа художнього образу. Художній образ як єдність типового та індивідуального. Раціонального та емоційного, об'єктивного та суб'єктивного. Форми художнього узагальнення у мистецтві. Ритм, інтонація, метафора, символ, міф, архетип як основні засоби творення художньої мови. Твір мистецтва як єдність змісту і форми. Тема та ідея, сюжет і фабула у творі мистецтва. Інтерпретації і розуміння твору мистецтва. Поняття безпосередності і «присутності» у художньому образі. Принцип антиномічності побудови і аналізу художнього образу. Художня умовність. Особливості художнього образу у музиці.

Тема 12.

Видова специфіка мистецтва. Мистецтво і духовний світ особистості.

Принципи класифікації видів мистецтва. Історична зумовленість виникнення і розвитку видів мистецтва. Морфологія мистецтва М. Кагана. Взаємодія різних видів мистецтва та їх відносна самостійність. Поділ мистецтва на роди, види і жанри та їх взаємозв'язок. Актуальний вид мистецтва в історії культури. Вплив науково-технічного прогресу на процес виникнення нових видів мистецтва. Соціальні та психологічні основи художнього сприйняття. Методологічні основи аналізу мистецтва. Художня критика як інтерпретація.

Тема 13.

Українська естетика в контексті розвитку світової і національної культури.

Формування української естетики в контексті розвитку української культури. Українська література як потужний фактор формування української естетичної думки. Український естетичний дискурс кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. Українська естетика другої половини ХХ – ХХІ

століття. Національні естетичні школи в контексті розвитку світової естетичної думки.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та завдання курсу естетичних парадигм сучасності.	—
2.	Естетика античності – фундамент базових аспектів осмислення феномену краси. Естетика античного світу.	3
3.	Естетика Середньовіччя – від відмови до ствердження права на почуття.	2
4.	Естетика Відродження – надія на власний людський потенціал.	2
5.	Становлення естетичних ідей 17-18 століття-в полоні раціо.	2
6.	Естетичні ідеї Просвітництва та романтизму –соціальні проекти надія і крах абсолютизації раціонального і чуттєвого.	2
7.	Німецька класична естетика як базисна основа трактування чуттєвого і раціонального.	2
8.	Некласична естетика к.19 -21 століття – спроби осмислення сутності чуттєвої культури людини у сучасному світі.	2
9.	Мистецтво як об'єкт естетичного аналізу. Мистецтво і духовний світ особистості.	2
10.	Морфологія мистецтва. Сутність світу мистецтва.	4
11.	Природа художнього образу. Зміст і форма у мистецтві.	2
12.	Історія краси – як феномен самоусвідомлення у житті та мистецтві.	2
13.	Потворне від античності до сьогодення.	2
14.	Українська естетика та мистецька практика у контексті розвитку світової і національної культури.	3
Усього годин		30

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет та завдання курсу естетичних парадигм сучасності.	
2.	Естетика античності – фундамент базових аспектів осмислення феномену краси.	2
3.	Естетика Середньовіччя – як коло від неоплатонізму до	3

	Арістотеля від відмови до ствердження права на почуття.	
4.	Естетика Відродження – надія на власний людський потенціал	2
5.	Становлення естетичних ідей XVII–XVIII століття-в полоні раціо.	2
6.	Естетичні ідеї Просвітництва та романтизму –соціальні проекти надія і крах абсолютизації раціонального і чуттєвого.	2
7.	Німецька класична естетика як базисна основа трактування чуттєвого і раціонального.	2
8.	Некласична естетика XIX–XX століття – спроби осмислення сутності чуттєвої культури людини у сучасному світі.	2
9.	Мистецтво як об’єкт естетичного аналізу. Мистецтво і духовний світ особистості.	2
10.	Морфологія мистецтва. Сутність світу мистецтва.	3
11.	Природа художнього образу. Зміст і форма у мистецтві.	2
12.	Історія краси – як феномен самоусвідомлення у житті та мистецтві.	3
13.	Потворне від античності до сьогодення.	3
14.	Українська естетика в контексті розвитку світової і національної культури.	2
Усього годин		30

Графік контролю за самостійною роботою аспірантів

Поточний контроль			Підсумковий контроль	Поточний контроль			Підсумковий контроль
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2			
T1	T9	T15		T18	T20	T28	E
СП	СП	СП		СП	СП	СП	
ЕО	ЕО	ЕО	ЕО	ЕО	ЕО	ЕО	ЕО

T1, T2...T13 – теми змістовних модулів

СП – співбесіда

ЕО – експрес опитування

Е – екзамен

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Педагогічні:

– вербальний: пояснення, коментарі, обговорення;

– наочний: показ, демонстрація, ілюстрації;

– аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами;

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки аспіранта;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум, екзамен;

Контроль та облік успішності

З метою визначення повноти та тривкості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Естетичні парадигми сучасності», у навчальному плані передбачено екзамен у кінці семестру.

Критерії оцінок

На оцінку «5» аспірант:

- повно і глибоко розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє спеціальною (професійною) термінологією;
- грамотно ілюструє твердження відповідними прикладами, власними спостереженнями;
- для виконання практичного завдання правильно застосовує теоретичні знання комунікаційних технологій, а також з інших дисциплін гуманітарного циклу;
- уміє обґрунтовано, комплексно вирішувати поставлені завдання: аналізувати особливості застосування тих чи інших комунікаційних технологій в різних сферах культурно-мистецької та наукової діяльності;
- демонструє високий рівень знань;
- послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал;

На оцінку «4» аспірант:

- досить повно розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- розуміє зміст основних термінів, проте не завжди точно їх використовує;
- теоретичні твердження правильно ілюструє прикладами, результатами власних спостережень;
- загалом правильно виконує поставлені завдання, але допускає дві-три неточності;
- уміє обґрунтувати власну думку;
- демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу;
- не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень;
- допускає дві-три неточності у визначенні понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень.

На оцінку «3» аспірант:

- не завжди точно розкриває зміст теоретичного матеріалу;
- розуміє значення спеціальних термінів, але допускає помилки у їх вживанні;
- не завжди повно і правильно відповідає на поставлені питання;
- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не повною мірою використовує теоретичні знання;
- вирішує поставлені завдання фрагментарно;
- демонструє задовільний рівень знань;
- допускає суттєві помилки у вирішенні поставлених завдань;
- виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

На оцінку «2» аспірант:

- не розкриває зміст теоретичного матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні;
- не володіє спеціальною термінологією;
- не може впоратися з поставленим практичним завданням;
- не використовує теоретичні знання для вирішення практичних проблем;
- неспроможний пояснити, обґрунтувати власну думку, допускає грубі помилки у викладенні матеріалу;
- демонструє незадовільний рівень знань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	Зараховано
82–89	B	добре	
7481	C		
6473	D	задовільно	
6063	E		
3559	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
034	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Поточний контроль та самостійна робота				Екзамен		Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	К	Е	100
15	15	15	15	20	20	

Критерії оцінювання знань аспірантів

90–100–А– відмінно вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквіуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань.

82–89–В– добре ґрунтовна відповідь на питання колоквіуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань.

74–81–С– добре повна відповідь на питання колоквіуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань.

64–73–D– задовільно відповідь на питання колоквіуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

60–63–Е– задовільно відповідь на питання колоквіуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

35–59–FX– незадовільно

(з можливістю повторного

складання) відповідь на питання колоквіуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань.

0–34–F– незадовільно

(з обов'язковим повторним

вивченням дисципліни) відповідь на питання колоквіуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань.

10. ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет та завдання естетики.
2. Діалектика зв'язку естетики, філософії, мистецтвознавства.
3. Природа естетичного ідеалу. Розуміння ідеалу І. Кантом та Г. Гегелем.
4. Естетична діяльність та сфери її прояву.
5. Категорії «гармонія» і «міра».
6. Категорії «прекрасне» і «потворне».
7. Категорії «трагічне» і «комічне».
8. Естетичне як найбільш загальна категорія естетики.
9. Структура естетичної свідомості.
10. Природа естетичного смаку.
11. Взаємозв'язок мистецтва і науки.
12. Зміст і форма у мистецтві, діалектика їх зв'язку.
13. Природа художнього образу. Метафора, художній символ, алегорія як засоби творення художньо-образної мови.
14. Принципи класифікації видів мистецтва.
15. Взаємозв'язок видів і жанрів мистецтва.
16. Етнічне, національне, загальнолюдське у мистецтві.
17. Мистецтво як суспільне явище, функції мистецтва.
18. Основні поняття історичної типології: художня епоха, художній напрям, художній метод, художній стиль.
19. Основні напрямки мистецтва нового часу.
20. Українське мистецтво ХХ ст.
21. Формалістичні пошуки європейських митців на початку ХХ ст.
22. Митець і творчий процес.
23. Антична естетика. Поняття гармонії, міри, калокагатії, мімезису.
24. Естетичні погляди Платона.
25. «Поетика» Аристотеля. Загальна характеристика.
26. Візантійська естетика. Християнське розуміння краси.
27. Августин Блаженний і західноєвропейська естетика середньовіччя.
28. Естетика епохи Відродження.
29. Н. Буало «Поетичне мистецтво». Загальна характеристика.
30. Естетика І. Канта. Загальна характеристика.
31. Естетика Гегеля. Загальна характеристика.
32. Вчення Ф. Шиллера «Про гру».
33. Філософія мистецтва Ф. В. Шеллінга.
34. Раціоналізм естетики Просвітництва.
35. «Лаокоон» Г. Лессінга. Загальна характеристика.
36. Естетика романтизму. Поняття романтичної іронії.
37. Позитивізм і естетика натуралізму.
38. Інтуїтивістська естетика. Творчість М. Пруста.
39. Психоаналіз та проблеми сучасного мистецтва.

40. Естетика екзистенціалізму та художня творчість.

10.1. Програма екзамену. Вимоги. Критерії оцінювання знань аспірантів

Наприкінці першого семестру аспіранти проходять підсумкову атестацію у вигляді екзамену, сутність якого полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні дисципліною «Естетичні парадигми сучасності». Підсумковий контроль складається з відповіді на екзаменаційний білет.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичним забезпеченням дисципліни «Естетичні парадигми сучасності» є:

1. Робоча програма з курсу «Естетичні парадигми сучасності».
2. Підручники, посібники та монографії (див. Рекомендована література).
3. Наукові статті (див. Рекомендована література).

Завдання, плани і методичні вказівки до індивідуальних занять аспіранта

Тема 1. Предмет та завдання естетики.

Тема 2. Естетика античного світу.

План

1. Естетичні теорії досократиків і піфагорійців. Моральний імператив Сократа.
2. Естетичні теорії Платона.
3. Естетика Аристотеля.
4. Елліністична естетика.

Тема 3. Естетика Відродження.

План

1. Особливості культури Відродження.
2. Основні принципи естетики Відродження.
3. Північне Відродження.

Тема 4. Становлення естетичних ідей XVII-XVIII століття.

План

1. Естетика бароко - орієнтація на внутрішню суперечливість буття.
2. Нормативність естетики класицизму.
3. Ніколо Буало «Поетичне» мистецтво.

Тема 5. Естетика просвітництва та романтизму.

План

1. Англійська естетика епохи Просвітництва. Ф. Бекон, Т. Гоббс.
2. Естетика французького Просвітництва.
3. Художня критика і теорія мистецтва в естетиці енциклопедистів.
4. Специфіка німецького Просвітництва.
5. Основні риси естетики романтизму.

Тема 6. Німецька класична естетика.

План

1. Естетика І. Канта, її зв'язок з гносеологією та етикою.
2. Творчість І. В. Гете як предмет вивчення естетики.
3. Вчення Ф. Шиллера «Про гру».
4. Філософія мистецтва Ф. В. Шеллінга.
5. Естетика Г. В. Ф. Гегеля. Прекрасне та ідеал.

Тема 7. Загальні закономірності некласичної естетики.

План

1. Позитивізм та естетика позитивізму.
2. Психоаналіз і психоаналітична естетика.
3. Інтуїтивізм та естетика інтуїтивізму.
4. Феноменологічна естетика.
5. Екзистенціалістська естетика.

Тема 8. Структура естетичної свідомості.

План

1. «Естетичне» як найбільш загальна категорія естетики.
2. Природне і соціальне в естетичному почутті.
3. Естетичний смак.
4. Естетичний ідеал і естетична діяльність.
5. Естетичні теорії і концепції.

Тема 9. Основні естетичні категорії.

План

1. Категорія прекрасного в історії естетичної думки.
2. Проблема піднесеного в історії естетичної думки.
3. Піднесене і низьке у мистецтві.

Тема 10. Мистецтво як об'єкт естетичного аналізу. Сутність мистецтва.

План

1. Теорії походження мистецтва.
2. Структурно-функціональний аналіз мистецтва.
3. Форми художнього узагальнення у мистецтві.
4. Теорія елітарного та масового мистецтва.

Тема 11. Природа художнього образу.

План

1. Художній образ як специфічна форма відображення дійсності.
2. Співвідносний характер змісту і форми у мистецтві.
3. Г. В. Ф. Гегель про відповідність форми і змісту в мистецтві.
4. Тема та ідея у творі мистецтва.

Тема 12. Видова специфіка мистецтва. Естетичне сприйняття художнього твору.

План

1. Принципи класифікації видів мистецтва.
2. Взаємозв'язок видів і жанрів мистецтва.
3. Соціальні та психологічні умови художнього сприйняття.
4. Художня критика як інтерпретація. Види художньої критики.

Тема 13. Українська естетика в контексті розвитку світової і національної культури.

План

1. Особливості української естетичної думки в контексті національного культурно - історичного процесу.
2. Основні положення праці І. Франка «Із секретів поетичної майстерності».
3. Основні центри розвитку естетичної науки в Україні.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арістотель Добірка статей з українських академічних енциклопедій на сайті «Ізборник» URL : <http://izbornyk.org.ua/rizne/aristotle.htm> (дата звернення: 28. 05. 2023).
2. Бальзак О. Про мистецтво. Київ, 1981. 476 с.
3. Бергсон Анрі : Творча еволюція. Переклад з французької Р. Осадчука. Київ : Видавництво Жупанського, 2010. 318 с.
4. Бойчук В. Думки про мистецтво // Живописна Україна. Вип. 1-2. 1992.
5. Бондаревська І.А. Парадоксальність естетичного в українській культурі ХУ11-ХУ111 століть. Київ: Парапан, 2005 308 с.
6. Бровко М. М. Мистецтво: філософсько-культурологічні виміри. Київ, 2008. 237 с.
7. Гадамер Ганс-Георґ. Герменевтика і поетика. Вибрані Твори /пер. нім.Є. Горева. П. Соколовський.Київ: Юніверс. 2021. 288 с.
8. Гегель, Г.В.Ф. Феноменологія духу/ 3 нім. пер. П. Таращук; Наук ред. пер. Ю. Кушаков. – К: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2004. – 548 с.
9. Гоббс Т. Левіафан. Київ: Дух і літера, 2000. 606 с.

10. Габермас Ю. Мораль і моральність. Чи стосуються гегелівські заперечення Канта також і дискурсивної етики? : підручник / Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Київ: Вид-во Лібра, 1999. – С. 325 – 346
11. Гусєв В. І. Нариси з історії філософії Нового часу. Київ : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2020. 344 с.
12. Гомілко О. Метафізика тілесності: концепт тіла у філософському дискурсі. Київ: Наукова думка, 2021. 340 с.
13. Гуменюк Т. К. Жак Деррида и постмодернистское мышление. Киев: Нора-принт, 1999. 325 с.
14. Ейзенштейн С. М. Естетика кіномистецтва. Киев, 1989. 310 с.
15. Іваньо І. В. Очерки развития эстетической мысли Украины. Москва, 1981. 423 с.
16. Іваньо І. В. Специфіка мистецтва. Київ, 1970.
17. Лановенко О. Художественное восприятие. Киев, 1986.
18. Левчук Л. Західноєвропейська естетика ХХ століття. Київ, 1997. 224 с.
19. Левчук Л.Т. Психоданаліз: Історія, теорія, мистецька практика.. Київ: Либідь, 2002, 255 с.
20. Малахов В. Искусство и человеческое мироотношение. Киев: Наукова думка, 1988. 213 с.
21. Ортега-і-Гасет. Вибрані твори /пер. з нім Київ: Основи 1994. 420 с.
22. Франко І. Я. Із секретів поетичної творчості. Київ: Радянський письменник, 1969. 191 с.
23. Фромм Е. Мати або бути? Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2020. 304 с.
24. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в'язниці. Київ : Клубук, 2020. 452 с.
25. Фіцше Ф. Шопенгауер як вихователь. Сутінки ідолів. Харків: Фоліо, 2020. 187 с.
26. Чижевський Дм. Григорій Сковорода як філософ і як містик. Мюнхен, 1938. 38 с.
27. Конфуцій. Бесіди і судження. / пер. Т.Рожко. Київ: Арій, 2022. 224с.
28. Марк Аврелій. Наодинці з собою: роздуми. /пер. з грецької Ростислав Паранько. Львів: Априорі, 2018. 182 с.
29. Сенека Л. А. Моральні листи до Луцилія / пер. з латини Андрій Содомора. Львів: Априорі, 2017. 552 с.
30. Філософський енциклопедичний словник / В.І. Шинкарук (гол. ред.) та ін. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2020. 742 с.
31. Міл Дж. Про свободу. Есе /пер. з англ. Київ : Основи, 2021. 463 с.
32. Ніцше Ф, По той бік добра і зла. Генеологія моралі / пер. з нім. А. Онишко. Львів: Літопис, 2002. 302 с.
33. Ніцше Ф. Так казав Заратустра; Жадання до влади / пер. з нім. А. Онишко, П. Терещука. Київ; Основи, Дніпро, 1993. 414 с.

34. Ничик В. Петро Могила в духовній історії України. Київ: Український центр духовної культури, 1997. 328 с.
35. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології. Київ: Український письменник, 1993. 62 с.
36. Локк Дж. Розвідка про людське розуміння : у 4-х кн. / пер. з англ. Н. Бордукова. Харків : Акта, 2002. Кн. 2. : Про ідеї. 608 с.
37. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки; Державець / пер. з іт. А. Перепаді. Харків : Фоліо, 2007. 511 с.
38. Монтень М. Проби. Книга перша / пер. з фр. Київ : Дух і Літера, 2005. 365 с.
39. Паскаль Б. Думки / пер. з фр. Київ : Дух і літера, 2009. 704 с.
40. Роттердамський Еразм Похвала Глупоті / пер. з лат. В. Литвинова. Київ : Толока, 2012. 192 с.
41. Кант І. Критика практичного розуму/ Пер. з нім., прим. та післямова І. Бурковського; наук. ред. А. Єрмоленко. – К.: Юніверс, 2004. - 240 с.
42. Камю А. Бунтівна людина / пер. з фр.: О. Жупанський. Харків: Фоліо, 1997. 623 с.
43. Маєр-Абіх К.М. Повстання на захист природи / пер. з нім. А. Єрмоленко Київ : Лібра, 2004. 196 с.
44. Прокопович Ф. Суть, походження та види почуттів / *Хроніка-2000. Український культурологічний альманах* : Вип. 37-38. Україна: філософський спадок століть. Київ : Фонд сприяння розвитку мистецтв, 2000. 345 с.
45. Сковорода Г. Сад божественных песней, прозябший из зерн Священного писания / Г. Сковорода. *Світ ловив мене та не спіймав*. Харків : Фоліо, 2006. 607 с.
46. Юркевич П. Серце і його значення в духовному житті людини, за вченням Слова Божого / *Хроніка-2000. Український культурологічний альманах* : Вип. 39-40. С. 564
47. Ярмусь С. Кордоцентризм – підстава української духовності й філософії / С. Ярмусь. *Збірник праць ювілейного конгресу у 1000-ліття хрещення Русі-України*. Мюнхен : Український Вільний Університет, 1988-1989. С. 402
48. Докінз Річард . Егоїстичний ген. Переклад з англійської: Я. А. Лебеденко. Харків : КСД, 2017. 540 с.
49. Конфуцій. Бесіди і судження. / пер. Т. Рожко. Київ : Арій, 2022. 224 с.
50. Франко І. Мислі о еволюції в історії людськості / І. Франко. *Зібрання творів* : у 50 томах : Т. 45. Філософські праці. К. : Наукова думка, 1986. С. 107.
51. Гессе Г. Степовий вовк // журнал «Всесвіт», № 4, 5. — 1977.
52. Левінас Е. Філософія, справедливість і любов // Левінас Е. *Між нами: Дослідження. Думки-про-іншого* / Емануель Левінас; Національний ун-т “Києво- Могиллянська академія”; ред. Михайло Погребинський, пер. з

- фр. В. Куринський. – К.: Дух і літера, 1999. – 312 с. – (Бібліотека ХХІ століття).
53. Сартр Ж.-П. За зачиненими дверима // Нудота: Роман, п'єси: Пер. з фр. / Передмова та примітки В.І. Фесенко; Іл. М. М. Кіндрась; Худож.-оформлювач Б. П. Бублик. – Харків: Фоліо, 2006. – С.203-240.
54. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – це гуманізм // читанка з філософії: у 6 книгах. – К.: Довіра, 1993. – Кн. 6: Зарубіжна філософія ХХ століття. – С. 131 – 139.
55. Сартр Жан-Поль. Буття і ніщо: Нарис феноменологічної онтології / пер. з фр. В. Лях, П. Таращук. Київ: Вид-во Соломії Павличко Основи. 2021
56. Фромм Е. Втеча від свободи / Еріх Фромм ; перекл. з англ. М. Яковлєва. — Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 288 с.
57. Ясперс К. До питання німецької провини(уривки). Карл Ясперс// Україна модерна 28/2020 «Непотрібні люди»: злочин, суд, (не)пам'ять, 2020. — С.362-365.
58. Фромм Е. Мистецтво любові / Еріх Фромм ; пер. з англ. В. Кучменко. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. – 192 с.
59. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Результати всеукраїнського соціологічного дослідження URL : <http://fond.sociology.kharkov.ua/images/prezentation160715/press-reliz1.pdf> (дата звернення: 25. 05. 2023).
60. Кузнецова О. Плагіат в Інтернет-ЗМІ України: правове регулювання // Медіакритика URL : <http://www.mediakrytyka.info/onlayn-zhurnalistyka/plahiat-v-internet-zmi-ukrayiny-pravove-rehulyuvannya.html> (дата звернення: 25. 05. 2023).
61. Бауман Зигмунт. Глобалізація: наслідки для людини і суспільства / пер. з англ. І. Андрущенко; наук. ред. М. Винницький. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 108 с.
62. Бауман Зигмунт. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плінній сучасності / Зигмунт Бауман, Леонідас Донскіс ; пер. з англ. О. Буценка. Київ : Дух і літера, 2014. 271 с.
63. Снайдер Т. Про тиранію: 20 уроків ХХ століття / пер. з англ. О. Камишникової. Київ : Медуза, 2017. 144 с.
64. Фрідмен Томас Л. Лексус і оливкове дерево : Зрозуміти глобалізацію / пер. з англ. М. Прокопович, Р. Скакуна. Львів : [Незалежний культурологічний часопис «Ї»], 2002. 621 с.
65. Камю А. Міф про Сізіфа / пер. з фр.: Жупанський О. : «Портфель». – 2015. 105 с.
66. Василій Великий Морально-аскетичні твори. – Львів: Свічадо, 2007. – 380 с.
67. Святий Августин Сповідь. – Львів: Свічадо, 2014 – 356 с.

68. Святий Йоан Касіян Огляд духовної боротьби. Преподобний Езихій, пресвітер Єрусалимський Слово про тверезіння і молитву. Преподобний Ніл Синайський Аскетичні настанови. – Львів: Місіонер, 2004. – 340 с.
69. Святий Йоан Ліствичник Ліствиця духовна. Святі преподобні отці Варсануфій та Йоан Про подвиги та боротьбу з пристрастями. Святий Савва Доротей Подвижницькі настанови. – Львів: Місіонер, 2002. – 185 с.
70. Андрущенко Т.І. Реципієнт як складова мистецького процесу: особливості сучасної молодіжної культури // Культура в контексті практичних форм буття людини : Ніжин : Видавництво Лисенко М., 2022. С. 33-50.
71. Андрущенко Т.І. Місце і роль музичної гармонії у сучасній культурі: аксіологічний вимір // Культура в контексті практичних форм буття людини : Ніжин : Видавництво Лисенко М., 2022. С. 110-222.
72. Андрущенко Т.І., Сюта Б.О. Філософсько-культурологічні аспекти мистецької інтерпретації.// Освітній дискурс: Збірник наукових праць # 41 (7-9) 2022. С. 7-16.
73. Андрущенко Т.І., Федоренко М.О. Естетичні цінності у творчості Мирослава Скорика Часопис Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського. 2023. Випуск 2
74. Проблема естетичного в культурі. Київ : Вид-во: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 277 с. Видання друге, доповнене.
75. Культурологічні виміри актуальних проблем мистецтва /заг. ред. Т.І. Андрущенко. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2022. 252 с.
76. Легенький Ю.Г. Естетика українського етнодизайну. Київ: Університет «Україна». 2018. 254 с.
77. Канарский А. С. Диалектика эстетического процесса. Генезис чувственной культуры. Киев: Вища школа, 1982. 190 с.
78. Яценко О. Д. Метафізика культури: від онтології до технології, від реальності до віртуальності. Київ: 2020. 112 с.
79. Платон./ Апологія Сократа.
80. https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Apolohia_Sokrata/
81. Лосев О.Ф./ Музична естетика античного світу
82. <https://toloka.to/t95384>
83. Шіллер Ф./ Естетика.
84. <https://toloka.to/t95137>
85. Ганс Роберт Яус./ Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика.
86. https://chtyvo.org.ua/authors/Yaus_Hans_Robert/Dosvid_estetychnoho_spryiniattia_i_literaturna_hermenevtyka/
87. Стендаль./ Естетика реалізму.
88. <https://toloka.to/t94918>

1. 12.2. Навчальні підручники:

1. Естетика. Під ред. Л. Т. Левчук. Київ: Вища школа, 1997. 399 с.

2. Мовчан В. С. Естетика. Київ7: Знання, 2011. 527 с.
3. Естетика. Посібник для педагогів / під ред. Т.І. Андрущенко. Київ, Вид. НПУ імені М.П. Драгомсанова. 2014. 594 с.
4. Етика: навчальний посібник для педагогів / заг. ред. Т.І. Андрущенко. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 510 с.
5. Філософія культури : основні поняття, напрями, персоналії : / Посібник для студентів творчих вузів. Андрущенко Т. І., Антонюк О. В., Беспалий В. А., Бровко М. М., Федоренко М. О. та ін.; за заг. ред. проф. М. О. Тимошенка. Київ-Чернівці : Букрек, 2020. С. 69–79.
6. Совгира Т.І. Роль техніки та технології у мистецтві. Київ: Вид-во Ліра-К. 2021. 344 с.
7. Естетика. Під ред. В. О. Лозового. Київ, 2003. 208 с.
8. Етика та естетика / заг. ред. В.Л. Петрушенко. Львів: Вид-во Новий світ. 2000. 304 с.

З М І С Т

1. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Структура навчальної дисципліни.....	6
4. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. 1. МОДУЛЬ 1. Естетична думка. Становлення та розвиток.....	8
4. 1. 1. Змістовний модуль 1. Історія становлення естетичної думки.....	8
4. 1. 2. Змістовний модуль 2. Естетичні ідеї XVII-XXI століть.....	9
4. 2. МОДУЛЬ 2. Мистецтво – основні категорії. Природа та специфіка..	10
4. 2. 1. Змістовний модуль 3. Естетична теорія. Мистецтво як естетичний феномен.....	10
4. 2. 2. Змістовний модуль 4. Природа та видова специфіка мистецтва.	11
5. Теми семінарських занять.....	12
6. Самостійна робота.....	13
7. Методи навчання.....	14
8. Методи контролю.....	14
9. Розподіл балів, які отримують аспіранти.....	16
10. Орієнтовний список контрольних питань для екзамену.....	17
11. Методичне забезпечення.....	19
12. Рекомендована література.....	21
12.1. Додаткова література:.....	24
12.2. Навчальні підручники:.....	24